

Napriek prekvapeniam výhľad pre ekonomiku nezmenený - otázky a odpovede

1. V čom sa líšia najnovšie predpovede vývoja ekonomiky od tej z júna?

Prišli tieto dôležité zmeny:

- V druhom štvrtroku ekonomika prekvapivo prepadla menej, ako sme čakali. Toto samo o sebe vytvára predpoklady pre lepší celoročný výsledok v roku 2020.
- Pozitívne prekvapili aj naši obchodní partneri. Obchod vo svete reagoval na krízu menej ako sa čakalo.. Európske vlády prijali viaceré rozpočtové opatrenia, ktoré bránili väčšiemu pádu ekonomík eurozóny.
- Vďaka opatreniam Európskej centrálnej banky majú firmy a domácnosti lepší prístup k lacným úverom a to je dobrá správa pre ekonomický vývoj.
- Je tu však druhá vlna pandémie. Nemôžeme ju ani v našich predpovediach ignorovať. Doteraz sme s ňou uvažovali len v hypotetickom scenári, ale už ju v miernej forme zahŕňame aj do nami očakávaného scenára.
- Kurz eura voči doláru posilnil a ceny ropy rástli, pričom obchodníci čakajú, že v ďalšom období obe zostanú vyššie, ako sme čakali v júni. Tieto zmeny ovplyvňujú výhľad zlým smerom, aj keď len mierne.

To, že vidíme mierne nižší pokles ekonomiky v tomto roku – na úrovni približne 8 percent voči júnovým 10 percentám - je najmä z dôvodu zapracovania prekvapenia ako novej východiskovej situácie. Výhľad životnej úrovne na ďalších dva a pol roka sa až tak nemení.

2. Prečo boli výsledky druhého štvrtroku prekvapivé?

Prekvapilo nás najmä to, koľko ľudí míňali napriek krízovej situácii:

- Kým v iných ekonomikách Európy a širšieho sveta ľudia odložili zo svojho príjmu násobne viac ako inokedy, na Slovensku narástli dodatočné úspory len mierne.
- Ľudia míňali viac, ako sme čakali, vo všetkých položkách spotrebného koša. Zdá sa, že napriek karanténym opatreniam bolo možné nakupovať a ľudia, napriek hrozivým správam o očakávanom ekonomickom vývoji, nešetrili tak, ako sme čakali.
- Spotrebitelia na Slovensku sa správali úplne inak ako pred desiatimi rokmi počas predošlej krízy. Tá mala síce iný charakter, ale prinášala so sebou rovnako straty pracovných miest a neistotu ohľadom budúcnosti.

3. Prečo sa úroveň a ani rast výkonu slovenskej ekonomiky o dva-tri roky nemenia?

Naďalej platí, že svet po koronakríze bude trochu iný, čo bude mať trvalé nepriaznivé následky pre fungovanie ekonomík.

- Veľké nadnárodné spoločnosti budú hľadať spôsoby usporiadať výrobné procesy s dôrazom na väčšiu istotu zásobovania a odbytu, na úkor efektívnosti.

- Zároveň, tým, že mnohé firmy a prevádzky počas krízy zaniknú, ich stroje, zariadenia a priestory bude v mnohých prípadoch potrebné úplne odpísať. Toto znamená menej investícií a pomalší rast ekonomickej výkonnosti v prepočte na zamestnanca alebo stroj.
- Náklady zvýšeného presunu zamestnancov medzi firmami či odvetvami budú takisto doliehať na výkonnosť ekonomík.
- Navyše aj spotrebiteľia by mali byť opatrnejší vo svojom mýňaní. Pri tomto predpoklade nás pravdupovediac slovenský spotrebiteľ zneistil svojim správaním v druhom štvrtroku.

4. Je neistota stále veľká?

Áno. Veľmi dôležité bude to, čo sa bude diať v prvej polovici budúceho roka:

- Nevieme, ako dlho a v akej miere bude doliehať na náš život druhá vlna pandémie, doma aj v zahraničí.
- Je stále otáznе, v akom finančnom zdraví budú firmy a domácnosti po ukončení podporných opatrení zo strany vlád, ako aj odkladov splátok úverov.
- Táto otázka sa netýka len Slovenska, ale celej Európy či Spojených štátov.
- Naďalej rozmyšľame v scenároch a aj najnovšiu predpoveď sprevádzajú dva alternatívne možné príbehy – jeden lepší, jeden horší. Pri tom horšom by sme sa budúci rok zasekli na úrovni, kde skončíme tento rok. Lepší scenár by znamenal rýchlejšie oživenie a návrat na predkrízovú úroveň ekonomickej výkonnosti už v roku 2021.

5. Čo by okrem pozitívnych prekvapení mohlo pomôcť ekonomike?

Pomohlo by napríklad účinné minútie peňazí, ktoré budú k dispozícii z Fondu záchrany a rozvoja EÚ.

- V čase prípravy predikcie bolo ešte príliš veľa nejasností ohľadom fungovania tejto schémy. Preto sme ju do našich čísiel nezarátali. Priamo nie sú súčasťou ani predpokladov o vývoji v iných krajinách EÚ.
- Ak by sme v tempe čerpania peňazí z eurofondov vedeli preradiť z jednotky do podstatne vyšších rýchlostných stupňov, príspevok toho k rastu ekonomiky a životnej úrovne by bol citeľný.

6. Prečo máme obavy o trh práce?

V prvom polroku tohto roku už prišlo o prácu 45 tisíc ľudí. Očakávame, že do konca roka pribudne v radoch ľudí bez práce ďalších 10 tisíc. A v budúcom roku ešte ďalších 30 tisíc.

- Krízy zriedkakedy obchádzajú trh práce a naše očakávania ohľadom vývoja zamestnanosti sa zatiaľ približne napĺňajú.
- Nie vždy smerujú prepustení ľudia rovno do radov nezamestnaných (ako ich zaznamenáva Štatistický úrad). Mnohokrát skončia tak, že aspoň istý čas alebo vôbec si prácu ani nehľadajú.
- Ako sa však ekonomika začne zotavovať citeľnejšie od druhej polovice budúceho roka, nezamestnanosť by mala znovu začať klesať.

7. Bude aspoň vývoj miezd pozitívnejší ako sa čakalo?

V tomto roku áno.

- Naďalej však platí, že v súkromnom sektore by mali mzdy klesať, hlavne keď zohľadníme ich kúpyschopnosť.
- Mnoho ľudí v tomto roku odpracuje menej hodín a aj odmeny by mali byť nižšie.
- Ako sa ekonomika začne zotavovať, postupne by odpracované hodiny, a tým aj mzdy mali relatívne rýchlo rásť už v budúcom roku.
- Ľudia pracujúci vo verejnom sektore zatiaľ krízu nepocítia vďaka schváleným mzdovým úpravám do konca roka 2020.
- Verejný sektor je však v porovnaní so súkromným menší, takže mzdy vyjadrené v objeme tovarov a služieb, ktoré si človek za príjem vie kúpiť, v ekonomike ako celku klesnú.

8. Bude na Slovensku deflácia – teda pokles cien?

Slabnúce tlaky na zvyšovanie miezd v prostredí utlmenej ekonomiky by postupne mali stlačiť tempo rastu cien na nízke úrovne.

- Záporným hodnotám sa pravdepodobne vyhneme. Nedá sa však úplne vylúčiť to, že súhra okolností prechodne stlačí rast cien do záporných hodnôt. Otázka sa týka najmä roku 2021.
- Ako sa ekonomika začne zotavovať a situácia na trhu práce sa otočí smerom späť k plnej zamestnanosti, aj ceny by mali začať rásť rýchlejšie.

9. Prečo očakávame deficit verejných financií iba na úrovni 6 percent HDP v roku 2020?

Pôsobia najmä dva faktory:

- Lepší ako očakávaný vývoj ekonomiky v tomto roku bude znamenať menší výpadok príjmov rozpočtu.
- Ak neprídu znovu prísne karanténne opatrenia, menej peňazí sa minie v rámci rôznych štandardných a mimoriadnych podporných schém pre domácnosti a firmy v súvislosti s krízou. Očakávame tiež, že časť z nich sa podarí vykryť z eurofondov.
- Zmienené dva faktory prevážia vplyv toho, že vláda prijala nové opatrenia, ktoré zvyšujú sociálne výdavky alebo znižujú príjmy (napr. zrušenie bankového odvodu).

10. Zlepší sa teda aj očakávaný vývoj verejného dlhu?

Bude to znieť prekvapivo, ale nie.

- Štát si totiž už teraz požičal viac, ako bude pravdepodobná potreba prostriedkov v tomto roku.
- Očakávania zo skorého leta v tomto roku, ako aj revidovaný rozpočet na tento rok, naznačovali, že štát bude potrebovať viac prostriedkov.
- Tieto peniaze sa zídu neskôr, veď ešte pár rokov bude vláda vytvárať nový dlh.
- Niečo to však bude stáť, lebo za záporné úroky sme si začali požičiavať až v priebehu leta.